

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ
APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU
Consilier la Curtea de apel din BucureștiCOSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂREDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3B. P. RADULESCU
REDACTOR ADMINISTRATOR**Dlm. G. Maxim.** — *Pierdere-a naționalității române prin legitimarea copilului natural de către un străin.*
Jurisprudența Română. — *(alta Curte de Casație și Justiție; s. II. — Mărturisirea părții. — Interogator. — Considerențele hotărârii.)*

(Siloma Alpm cu Minist. Public).

Id. m. s. II. — Contencios administrativ. — Daune. — Act administrativ.

(Locot-colonel Ion Eliat cu Minist. de Război).

Curtea de Apel din București, s. III. — Timbru și înregistrare. — Succesiune. — Creanțe. — Rentă de expropriere. — Evaluare

(Gh. Rosetti-Răznovanu cu Fiscu).

Tribunalul Ilf v, s. I c. c. — Dată certă — Stabilire. — Formalități «ad solemnitate». — Donațiune deghizată. — Ascendenți și descendenți.

(Const. Călin cu Șita Ion Dobre și alții)

Jurisprudența Străină**Pierdere-a naționalității române prin legitimarea copilului natural român de către un străin.**

(art. 6 al. 1).

1. Ca inovațiune adusă de noul legiuitor român prin art. 36 al. b găsim pierdere-a naționalității române prin legitimarea copilului natural român de către un străin.

Dacă examinăm expunerea de motive și concluziunile raporturilor din Adunările legiuitoare vedem că măsura luată este justificată ca consecință juridică a legitimării unui copil natural. În zisa expunere cetim:

„Odată admis că legitimarea de către un român a unui copil natural de naționalitate străină, atrage după sine toate consecințele legate de raporturile de filiațiune, inclusiv naționalitatea tatălui, trebuia să se prevadă că și invers se pierde calitatea de român, dacă un copil natural de naționalitate română este legitimat de un străin.“¹⁾

Sistemul noului legiuitor român tinde în general de a afirma *jus sanguinis*. În acest sens am văzut că dânsul continuă practica tradițională de a conserva naționalitatea română copiilor născuți din români în țară străină și de a ușura redobândirea calității de român a copiilor născuți dintr'un român care a pierdut această calitate.

¹⁾ «Expunerea de motive», pag. 71.

Contrar acestei tendințe naționalistă de a nu părași sângele românesc, legiuitorul, prin art. 36 al. b înlătură de la naționalitatea română pe copilul natural care a fost legitimat de către un străin.

Este sau nu conformă principiilor dreptului internațional această măsură?

2. Am examinat numeroase legislațiuni europene și în special noua lege franceză asupra naționalității și am găsit puține dispozițiuni similare.

În principiu, legislațiunile dau o deosebită însemnătate modurilor de dobândire a naționalității, iar când este vorba de pierdere-a calității de național, ea este în general decretată numai dacă individul obține naționalitatea străină, în mod efectiv. A decretă astfel pierdere-a drept a naționalității de către copilul legitimat de un străin, fără a subordona această pierdere condițiunei dobândirii unei alte naționalități este a creea heimathloși, a violă principiul elementar ce domină în această materie, enunțat și de *Cogordan*: nu se poate ridica calitatea de național de cât a celor cari sunt atașați unei naționalități străine.)

Este deci vădit că noul legiuitor român a căzut în eroare. Dacă în realitate legiuitorul este forțat de a pedepsi cu pierdere-a naționalității în cazurile în care această sancțiune este necesară, în lipsa altei soluțiuni; și, dacă în atare ipoteză cu drept cuvânt un atare legiuitor nu se mai interesează de soarta celui condamnat — dacă în realitate capătă sau nu o naționalitate străină, — nu vedem argumentul ce l'a determinat de a sacrifica dreptul de naționalitate a românului legitimat de un străin, fără a constată dacă dânsul a obținut o nouă naționalitate.

3. Copilul natural nu este legat ca și copilul legitim, în mod legal, de tatăl său sub raportul naționalității, ci de acel din părinți care l'a recunoscut mai întâi, fără a se face vreo deosebire între tată și mamă. Astfel fiind, întru cât mama româncă a unui copil natural l'a recunoscut mai întâi, chiar dacă tatăl său străin, îl recunoaște mai târziu, prin legitimare, un asemenea copil are calitatea de român, pentru că el

²⁾ *Cogordan*, „Nationalité“, pag. 287.

este legat de mama sa, care l'a recunoscut cea dintâi, într'un moment când ea posedă puterea părintească și ea singură înlocuia rolul tatălui din filiațiunea legitimă. Într'un cuvânt, prima recunoaștere a mamei are aceeași influență pe care o are tatăl în familia legitimă. Și, astfel fiind, nu vedem care sunt motivele pe care s'a bazat legiuitorul de a înlătura de la naționalitatea română pe un atare copil numai pentru că a fost legitimat ulterior de către un străin.

Socotim chiar arbitrară această măsură și contrară principiului de care se călăuzește legiuitorul cu toate dispozițiunile sale, prin care și face un punct de onoare de a urmări mereu sângele românesc și deci a nu dispune pierderea naționalității decât în cazurile în care este o nevoie vădită, pornită dintr'un interes bine determinat.

Chestiunea s'a discutat și în Camera deputaților, unde, un distins profesor, d. *Dragomirescu*, a susținut sistemul întocmit de legiuitor și pe care îl combatem. D-sa a arătat că proiectul, în art. 2, care prescria: „copiii naturali ai unei românce, născuți chiar în țară străină, sunt români“, dă loc la contraversă, în ipoteza în care autorul copilului îl recunoaște în țară străină și este străin chiar el; și, deci, pentru a înlătura orice îndoială, a propus ca complectare a zisului aliniat de a i se adăogi propozițiunea: „afară de cazul când autorul l'a recunoscut“. Cu drept cuvânt, ministrul justiției a răspuns că această complectare este inutilă, căci legiuitorul prin al. 2 al art. 36 prevede tocmai această ipoteză, că problema este rezolvată la capitolul de care ne ocupăm, unde se vorbește de pierderea naționalității.³⁾

Susținem că această problemă trebuie rezolvată în interesul copilului și în interesul menținerii principiului preconizat chiar de ministrul justiției, în diferite ocazii, în sensul urmăririi pe cât este posibil a sângelui românesc. Mai ales în cazul în care familia rămâne în țară, tatăl străin, mama româncă, chiar în urma căsătoriei, care este motivul de a îndepărta pe copiii legitimați de la naționalitatea română, de a'i lipsi, în timpul minorității de toate avantajele ce sunt inerente zisei calități? De aceea credem că fără teme este privat copilul natural al unei românce de naționalitatea sa numai fiindcă mai târziu a fost legitimat de către un străin.

Chestiunea devine și mai complicată dacă ținem samă de sistemul legiuitorului care permite româncei de a și conserva naționalitatea sa română, cu ocaziunea căsătoriei cu un străin. Și, dacă deci mama și rezervă naționalitatea sa de origină, și întru cât legitimarea se face prin căsătorie, este oare util ca legiuitorul să desbrace de drept pe zisul copil de naționalitatea sa română, chiar dacă mama și conservă naționalitatea?

În fine, dacă legiuitorul a voit să lămurească controversa în sensul îndepărtării copilului român de la naționalitate, în orice ipoteză, ar fi trebuit să prevadă în mod precis, chiar în articolul 36, printr'un aliniat subsequent, facultatea ce are de a renunța în termen de un an de la majoritate la naționalitatea străină în sensul articolului 35 din lege, și numai printr'o simplă declarațiune. Legiuitorul mai uzează de asemenea măsuri și în alte cazuri analoage; și era just de a ușura și calea unui atare copil de a reveni la naționalitatea română, fără a'l sili de a urmă calea dificilă a naturalizării.

S'ar părea că legiuitorul a complectat lacuna prin măsura luată în articolul 45, după care copilul născut dintr'un român care a pierdut calitatea sa, o redobândește totdeauna în urma îndeplinirii formalităților prescise de art. 46. Chestiunea, deși poate fi discutată, căci legiuitorul se ferește de a vorbi în acest articol și de copiii naturali legitimați de către străini, totuși, socotim că acest text a fost alcătuit numai pentru copiii naturali, legitimați de către un străin. Legiuitorul nu întinde efectul pierderii naționalității la copiii celui decăzut, așa că nu vedem în ce altă ipoteză minorul ar putea redobândi naționalitatea sa română. Uitând a prevede în mod explicit efectul ce'l are pierderea naționalității asupra copiilor, dacă n'am aplică art. 46 la singurul caz ce ne preocupă, al art. 36 al. 2, acest text devine neaplicabil.

4. Legea federală austriacă din 1925, în art. 8 al. 2, prevede cazul legitimării unor minori neligitimați, prin căsătoria mamei lor austriacă cu un străin, stabilind că dâșii pierd împreună cu mama lor cetățenia provincială. După această lege aplicațiunea regulei *jus sanguinis* determină naționalitatea copilului, care este socotit, prin legitimare, ca fiind încă dela naștere de naționalitatea străină a tatălui.

Aceiași critică avem de făcut și legiuitorului austriac.

Dacă tatăl străin al unui minor îl legitimează târziu când este aproape a și termina studiile secundare, dacă până atunci nu s'a ocupat de el, dacă până la acea dată copilul a crescut în iubirea unei patrii pentru care a fost deprins să și conserve activitatea și în teritoriul căreia s'a deprins să și făureze speranțele pentru viitor, este inadmisibil ca la un moment dat, în urma legitimării, să'l deposăm de naționalitate, de drepturile sale pe care el poate doborâște să le păstreze neștirbite, cu toată condițiunea schimbată a mamei sale.

Repetăm că sistemul legiuitorului român în rezolvirea acestei chestiuni este contrar opiniunii ce a avut în toată ocaziunile de a păstra pe cât este posibil naționalitatea română. La discuțiunea art. 40, raportorul din Cameră, regretatul *Athanasovici* a spus: „Protejez pe canaționali, iar nu pe străini; și, este

3) «Expunerea de motive și debaterile» pag. 284.

un mare interes ca să nu înlesnesc românilor cu o ușurință extremă să-și piardă naționalitatea.“

5. Legea nouă franceză nu prevede legitimarea copilului francez de către un străin, ca mijloc de pierdere a naționalității. D-nii *Pillet și Niboyet*, punând în evidență politica legiuitorului francez, identică cu cea a legiuitorului român de a urmări continuu sângele național, spun: „Este de mirat că noua lege este mută în privința ipotezei unui copil legitimat de către un tată străin. În tăcerea textelor, tribunalele vor trebui să decidă dacă trebuie să întindă soluțiunea legii, pentru identitate de motive, sau din contră, să rămână alipite jurisprudenței anterioare. Contraversa rămâne și este foarte regretabilă că nu s'a pus capăt, prin inadvertență, fără îndoială, acestei situațiuni“. 4)

Instrucțiunile ministeriale, date cu ocaziunea aplicațiunii legii franceze, fără a arăta alte motive, precizează numai că textul legal trebuie interpretat în sensul că legitimarea unui copil de tatăl său străin este susceptibilă de a-i conferi schimbarea de naționalitate. 5)

D-nii *Pillet și Niboyet*, bazându-se pe necesitatea socială ce este de a se asigura unitatea naționalității, *jus sanguinis*, în familie, și pe caracterul juridic al instituției legitimărei, susțin că un asemenea copil legitimat, în timpul minorității, ia totdeauna naționalitatea tatălui 6).

Credem, însă, că trebuie să prevaleze interpretarea care este conformă spiritului în care este alcătuită legea, și deci dacă ar fi vorba de *lege ferenda*, câtă să menținem copilului român legitimat de tatăl străin, naționalitatea mamei. Numai Românii cu caracterul lor decisiv și energic, n'au adoptat concepția dreptului modern, după care și femeia are rol însemnat în organizarea familiei. În tot cazul, întrucât minorul n'are discernământul necesar spre a se conduce înaintea majorității, ori care ar fi naționalitatea ce i s'ar atribui legalmente, în timpul minorității, în cazul când părinții au naționalitate diferită, este logic, precum am arătat, ca naționalitatea sa să fie supusă unei condițiuni suspensive până în ziua în care va putea face uz de dreptul de a alege între naționalitatea unuia sau altuia dintre părinți.

Observațiunile ce facem ne duc la concluzia că regula *jus sanguinis* nu poate fi privită ca uniformă,

4) *Pillet & Niboyet*, «Commentaire de la loi nouvelle sur la Nationalité du 10 août 1927», pag. 13. După vechia jurisprudență franceză, dacă un copil natural era recunoscut de mama sa franceză, și în urmă legitimat prin căsătorie de părinții săi, el rămânea francez, chiar dacă tatăl său era străin.

5) «Instructions du garde des sceaux, aux préfets et aux parquets relatives à la loi sur la nationalité» *Recueil des lois*, août 1927, pag. 235.

6) *Pillet & Niboyet*, op. cit. pag. 14. A se consulta și *Valery* «Commentaire de la loi du 10 août 1927 sur la nat. fr 1927», pag. 33 care are opinie contrară, în sensul tezei noastre.

căci, nu este totdeauna ușor de a o aplica pur și simplu, cum se aplică *jus soli*, în baza căreia câștigă deopotrivă naționalitatea copilul natural ca și copilul legitim.

Dimitrie G. Maxim
fost președinte la Curtea de Apel

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 9 Iulie 1928

Președinția D-lui Const. Gh. Rătescu, Președinte

Siloma Alperm cu Ministerul Public

MĂRTURISIREA PĂRȚII.— DACĂ TREBUE CONSEMNAȚĂ PE CALEA UNUI INTEROGATOR FORMAL SAU ÎN PRACTICAUA HOTĂRĂRII.— MENȚIONAREA RECUNOASTERII FĂCUTĂ DE O PARTE ÎN CONSIDERENȚELE HOTĂRĂRII.— VALABILITATE.

Întru cât nici un text de lege nu cere pentru valabilitatea unei recunoașteri ca aceasta să fie constatată pe calea unui interogator formal sau să fie neaparat trecut în practica hotărârei, urmează că este suficient ca mărturisirea să fie menționată în considerentele hotărârei pentru a avea caracterul unei probe de pline cu aceiași autoritate ca și un interogator luat aparte.

No. 6218 — Respins recursul făcut de către Siloma Alperm în contra sentinței Tribunalului Cetatea Albă S. I. S'a ascultat D-l Procuroar Al. Dem. Oprescu în concluziuni, lipsă fiind recurentul.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

„Exces de putere și greșită interpretare a procedurii penale și a procedurii civile ruse în materie de interogarea inculpatului“.

Având în vedere că prin sentința supusă recursului, Siloma Alperm a rămas condamnat la trei mii lei amendă pentru faptul prevăzut de art. 7 din legea repausului duminical și pedepsit de art. 26 aceiași lege.

Având în vedere că din cuprinsul acestei sentințe se constată că inculpatul, în fața Tribunalului ca instanță de apel, a cerut proba cu martori spre a dovedi că ușa brutăriei era închisă și numai patronul singur pregătea maioua necesară pâinei de a doua zi; că, Tribunalul a respus această cerere motivând că inculpatul a recunoscut la prima instanță că a ținut brutăria deschisă cu lucrătorii lucrând în zi de sărbătoare.

Având în vedere că recurentul susține prin motivul de casare că recunoașterea nefiind făcută printr'un interogator în regulă și nefiind trecut

în practica de judecată, ci numai în considerentele acesteia, această recunoaștere nu poate să fie valabilă.

Considerând că nici un text de lege nu cere pentru valabilitatea unei recunoașteri ca aceasta să fie constatată pe calea unui interrogator formal sau să fie neaparat trecută în practica hotărârii.

Că este suficient ca mărturisirea să fie menționată în considerentele hotărârii pentru a avea caracterul unei probe depline cu aceeași autoritate ca și un interrogator luat aparte.

Având în vedere că, în speță, deși este exact că recunoașterea inculpatului contravenient este consemnată în corpul cărții de judecată printre considerentele acestia, și nu se găsește la dosar nici un interrogator și nici practica hotărârii nu face vre-o mențiune în această privință, totuși Tribunalul a putut respinge probatoriul solicitat luând de bază recunoașterea recurentului, așa cum s'a făcut la prima instanță.

Că, în asemenea condițiuni, și cum proba cerută în legătură cu această recunoaștere poartă asupra unei chestiuni de fapt de atributul suveranei aprecieri a instanței de fond, urmează că această instanță uzând de dreptul ei de apreciere a putut să-i respingă dovada solicitată.

Că dar, motivul de casare este nefondat și recursul în consecință urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III.

Audiența dela 28 Iunie 1928

Președinția D-lui St. Mladoveanu, Președinte

Locotenent Colonel Ion Ehat cu Ministerul de Război

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — DAUNE. — DACĂ POT FI CERUTE PE CALEA UNEI ACȚIUNI ÎN CONTENCIOS ATUNCI CÂND NU SE CERE ANULAREA CA ILEGAL A ACTULUI ADMINISTRATIV CARE L-A PRODUS. — ART. 1 §. 6 DIN LEGEA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV.

Instanța de contencios administrativ fiind chemată în principal ca să se pronunțe asupra ilegalității actului de autoritate și numai în urmă asupra despăgubirilor decurgând din el, urmează că odată ce această instanță a statuat definitiv asupra acestor puncte, calea contenciosului pentru funcționarul vătămat prin actul administrativ de autoritate este epuizată, chiar dacă prin acțiune și-ar fi făcut vre-o rezervă pentru daunele viitoare cari nu existau în momentul deciziei.

Astfel că pentru reclamarea unor asemenea daune care constituie un proces nou, unde nu se mai cere declararea de ilegal a actului de

autoritate, care este esența contenciosului administrativ, singura cale deschisă este cea a dreptului comun.

No. 705. — Respins recursul făcut de către Locotenentul Colonel Ioan Eliat în privirea deciziei Curții de Apel din București S. III-a.

S'a ascultat D-ii avocați I. Periețeanu pentru recurent și Caracăș pentru Ministerul intimat.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

1. „Exces de putere și grosieră eroare de fapte.
2. „Violarea art. 1201 cod. civ. și a art. 6 din legea contenciosului administrativ“.

Având în vedere actele dela dosar, din care rezultă că prin decizia No. 123 din 7 Mai 1926 Curtea de Apel din București, Secțiunea III-a, a declarat ca ilegal actul punerii în retragere al recurentului locotent-colonel I. Eliat, recunoscând numitului dreptul de a primi pensiunea cuvenită gradului la care urma să iasă în mod normal la pensiuine; că prin deciziunea No. 126 din 1927 aceeași instanță de fond a acordat recurentului daune conform art. 6 din legea contenciosului administrativ, ca consecință a declarării ilegalității actului administrativ mai sus arătat.

Având în vedere că prin petițiunea din 18 Iulie 1927, No. 7724, recurentul locotent-colonel Eliat introduce o nouă acțiune în daune, cu titlu de acțiune suplimentară, sprijinind-o pe faptul că prin întâia acțiune și-ar fi făcut rezerva, pentru cazul când soldele s'ar majora ulterior, și pe împrejurarea că a și survenit o asemenea majorare în 1927.

Că, fiind chemată a se pronunța asupra acestei noi acțiuni, Curtea de Apel București S. III-a prin deciziunea supusă recursului de față a respins-o ca inadmisibilă.

Că, pentru a da această soluție, instanța de fond motivează că întrucât nu s'a cerut anularea actului de autoritate — privitor la pensionarea prematură — care nici nu se putea cere din nou, întrucât se ceruse și se obținuse, nici accesoriul sau noile daune pe temeiul majorării soldelor nu mai pot fi cerute pe calea contenciosului administrativ, având pentru aceasta, zice Curtea, calea dreptului comun sau a rectificării pensiunii.

Având în vedere că prin motivele de casare se critică decizia Curții de Apel pentru exces de putere, eroare grosieră de fapt, violarea art. 1201 c. civ. și art. 6 din legea contenciosului administrativ pentru că a respins ca inadmisibilă acțiunea suplimentară făcută de recurent spre a i se acorda noi daune, decurgând din actul ilegal de punere în retragere și anume daune provenind din urcarea soldelor ce au avut loc la 1 Mai 1927:

Având în vedere că instanța de contencios este

chemată în principal a se pronunța asupra ilegalității de autoritate, și numai în urmă asupra despăgubirilor decurgând din ea.

Că, odată ce a statuat definitiv asupra acestor puncte, calea contenciosului pentru funcționarul vătămat prin actul administrativ de autoritate urmează a fi considerată ca epuizată, chiar dacă prin acțiune și-ar fi făcut vre-o rezervă, ca în speță, pentru daune viitoare cari nu existau în momentul deciziei, pentru că pentru reclamarea acestora, care constituie un proces nou, în care nu se mai cere declararea de ilegal a unui act de autoritate, care este de esența contenciosului administrativ, este deschisă calea dreptului comun.

Considerând că chestiunea în drept fiind astfel, instanța de fond care a declarat acțiunea suplimentară ca inadmisibilă n'a săvârșit nici un exces de putere ori violarea textelor citate, ci s'a conformat principiilor cari guvernează materia.

Că dar, motivele sunt neîntemeiate și recursul urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența dela 19 Octombrie 1928

Președinția D-lui Ion Bottez, Consilier

Gheorghe Rosetti Răznovanu cu Ministerul de Finanțe

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — SUCCESIUNE. — CREANȚE. — PLATA
 LOR ÎN RENTĂ DE EXPROPRIERE. — ART. 53 DIN DECRETUL
 LEGE 3967/918, ART. 72, 75 ȘI 76 DIN LEGEA AGRARĂ DIN IULIE
 1921. — ART. 61 AL I. ȘI H. DIN LEGEA TIMBRULUI.

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — SUCCESIUNE. — CREANȚĂ AFLATĂ
 ÎN SUCCESIUNE. — ACHITAREA EI CONFORM LEGIUIRILOR AGRARE
 ÎN RENTĂ DE EXPROPRIERE. — ART. 53 DIN DECRETUL
 LEGE 3967/918, ART. 72, 75 ȘI 76 DIN LEGEA AGRARĂ DIN
 IULIE 1921. — ART. 61 AL I. ȘI H. DIN LEGEA TIMBRULUI.

1. Dacă potrivit art. 61 al I. din legea timbrului creanțele se vor socoti în privința impunerii la taxele succesoriale după valoarea lor nominală, acest text însă nu și poate avea aplicarea de cât în cazul pe care l-a avut în vedere legiuitorul și anume când e vorba de o creanță certă și a cărei valoare este definitivă în momentul decesului, iar nu și în cazul cu totul special, când creanța aflată în succesiune în momentul decesului urma să fie accihtată posterior conform legiuirilor agrare în rentă de expropriere a căror titluri nu erau emise încă în acest moment.

2. Conform legiuirilor agrare cari au realizat exproprierea, creanțele proprietarilor pentru cotitățile de pământ expropriate nemai fiind supuse regulilor ordinare din materia obligațiunilor, ci unui regim cu totul special, întrucât ele au a fi achitate în rentă de stat, cotabilă la bursă, urmează că atunci când

într'o succesiune se găsesc asemenea creanțe, ele nu pot fi supuse taxelor succesoriale de cât după valoarea lor reală din momentul deschiderii succesiunii, adică după valoarea pe care o avea renta de expropriere cu care acele creanțe au fost achitate, dacă renta se găsea emisă în acel moment și avea curs la bursă, sau după valoarea pe care renta de expropriere a avut-o în momentul emisiunii, când deschiderea succesiunii a avut loc înainte ca această rentă să fi fost emisă.

No. 341—Admis apelul făcut de către Gheorghe Rosetti Răznovanu în potriiva sentinței Tribunalului Ilfov S. III. civ. cor. cu No. 966/925 în proces cu Ministerul de Finanțe.

Curtea,

Asupra apelului de față făcut de către Gheorghe Rosetti-Răznovanu în contra sentinței civile cu No. 966/925 a Tribunalului Ilfov sec. III civ. cor. prin care s'a respins ca nefundată acțiunea intentată de către numitul apelant cu petițiunea înregistrată la No. 22331/923 în contra Ministerului de Finanțe.

Având în vedere actele de la dosar, concluziunile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că prin acțiunea intentată la prima instanță apelantul a cerut ca Ministerul de Finanțe să fie obligat să-i restituie suma de 498.275 lei pe care i-a plătit în plus, însă sub rezervă, cu ocazia achitărei taxei pentru succesiunea mamei sale Adela Kogălniceanu și care sunt prevăzute în decizia No. 10375/920 a Ministerului de Finanțe.

Având în vedere că înaintea primei instanțe, ca și astăzi în apel, apelantul și-a sprijinit acțiunea pe dispozițiunile art. 60 din legea tribunalului susținând că una din creanțele succesiunii și anume cea de 5.000.000 lei garantată cu privilegiul vânzătorului în moșia Știubeieni, județul Dorohoi, a fost realizată numai pentru suma de 2100.000 lei prin efectul art. 53 din decretul-lege No. 3967 918 și a art. 72, 75 și 76 din legea agrară promulgată la 17 Iulie 1921 și în virtutea hotărârei cu No. 2474/923 a Trib. Dorohoi, întru cât creanța s'a realizat în rentă de expropriere al cărui curs în momentul când a primit-o era de 50%.

Având în vedere că Tribunalul a respins acțiunea reclamantului motivând că deși prin decretul-lege No. 3967/918 și prin legea agrară promulgată la 17 Iulie 1921, decretându-se exproprierea moșiilor, creditorii au fost obligați ca în achitarea creanțelor lor să primească renta de împrumut, însă întru cât aceste titluri au fost emise la 1 Mai 1922 și reclamantul a intrat în posesia lor la 22 Martie 1923, urmează că la decesul mamei sale, care a avut loc la 23 Octombrie 1920, s'a găsit în succesiune o creanță pură și simplă de 5.000.000 lei care potrivit art. 61 lit. i din legea timbrului trebuie impusă după valoarea ei nominală, iar nu efecte sau titluri emise și cotate la bursă care să poată fi impuse după cursul zilei.

Având în vedere că în contra sentinței Tribunalului, Gheorghe Rosetti Răznovanu a făcut apelul de față punând aceleași concluziuni ca și la prima instanță.

Având în vedere că intimatul Ministerul de Finanțe înainte de a discuta temeinicia pretențiilor ape-

lantului a invocat că în speță existând autoritate de lucru judecat, acțiunea și apelul lui Rosetti Răzvanu urmează a fi respinsă, și își întemeiază această excepțiune pe faptul că decizia Ministerului de taxarea succesiunii a fost comunicată, rămasă definitivă și executată ast-fel că ea astăzi nu mai poate fi atăcată pe nici o cale.

Având în vedere că Curtea a înlăturat prin jurnalul cu No. 5024 din 19 Octombrie 1928 excepțiunea lucrului judecat ridicată de intimatul Minister, pe considerațiunea că apelantul când a achitat taxele succesoriale a făcut aceasta sub rezerva expresă a intențării unei acțiuni în restituirea taxelor percepute în plus, cu privire la creanța de 5.000.000 ce i-a fost achitată în rentă de expropriere care era cotate 50% în momentul când a primit-o.

Având în vedere că, în fond, chestiunea care urmează a fi soluționată în apelul de față este aceea de a se ști dacă creanța de 5.000.000 lei, găsită în succesiunea Adelei Kogălniceanu, trebuie taxată conform art. 61 al I după valoarea ei nominală sau conform a art. 61 al. h. după cursul pieței.

Considerând că, dacă potrivit art. 61 al. I din legea timbrului creanțele se vor socoti în privința impunerii la taxele succesoriale după valoarea lor nominală, acest text însă nu-și poate avea aplicarea de cât în cazul, pe care la avut în vedere legiuitorul și anume când e vorba de o creanță certă și a cărei valoare este definitivă în momentul decesului, iar nu și în cazul cu totul special când creanța aflată în succesiune în momentul decesului urma să fie achitată, conform legiurilor de expropriere pentru reforma agrară, în rentă de stat a căror titluri nu eran emise încă în acel moment.

Considerând că într'adevăr în urma reformei agrare și conform legiurilor cari au realizat-o, creanțele proprietarilor pentru cotitățile de pământ expropriate nemai fiind supuse regulilor ordinare din materia obligațiilor, ci unui regim cu totul special, întru cât ele au a fi achitate în rentă de stat cotabilă la bursă, urmează că atunci când într'o succesiune se găsesc asemenea creanțe, ele nu pot fi supuse taxelor succesoriale decât după valoarea lor reală din momentul deschiderii succesiunii, adică după valoarea pe care o avea renta de expropriere cu care acele creanțe au fost achitate, dacă renta se găsea emisă în acel moment și avea curs la bursă, sau după valoarea pe care renta de expropriere a avut-o în momentul emisiunii ei, când deschiderea succesiunii a avut loc înainte ca această rentă să fi fost emisă.

Că deci potrivit acestor considerații, creanța de 5.000.000 lei aflată în succesiunea Adelei Kogălniceanu, fiind achitată în rentă de expropriere emisă posterior decesului acesteia și care, după actele de la dosar, rezultă că în momentul emisiunii era cotată cu 50%, această creanță nu poate fi evaluată sub raportul taxelor succesoriale de cât la suma de 2.500.000 lei cu cât a fost realizată în urmă, prin achitarea ei cu titluri de rentă de expropriere.

Că ast-fel fiind, apelul de față urmează a fi admis și în consecință și acțiunea intentată de apelant la prima instanță.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier S. Rădulescu, admite. etc.

Semnați: Ion Bottez, I. Fetrescu, S. Rădulescu

TRIBUNALUL ILFOV S. I civ. cor.

Audiența dela 15 Iunie 1928

Președinția D-lui S. Costinescu, judecător

Const. Călin cu Sîța Ion Dobre și alții

DATA CERTĂ. — STABILIREA EI. — PĂRȚI CONTRACTANTE. — LEGE DE ORDINE PUBLICĂ. — FORMALITĂȚI „AD SOLEMNITATEM“ CERUTE PENTRU VALIDITATEA ACTULUI. — ART. 1182 COD. CIVIL. EXPROPIERE PENTRU UTILITATE NAȚIONALĂ. — REFORMA AGRARĂ. — CASA RURALĂ DE ÎMPROPRIETĂRIE. — ACT DE ÎNSTRĂINARE. — FACEREA LUI SUB FORMĂ AUTENTICĂ. — CÂND ESTE NECESARĂ ÎNDEPLINIREA ACESTEI FORMALITĂȚI. — ART. 3 DIN LEGEA AGRARĂ. DONAȚIUNI DEGHIZATE. — ACT DE VÂNZARE INTERVENIT ÎNTRE ASCENDENT ȘI DESCENDENT. — ART. 813 ȘI 845 COD. CIVIL

1. Când o lege de ordine publică impune anumite obligațiuni de formă sub sancțiunea nulității actului, părțile nemai putând tranzice asupra formei actului care este cerută „ad solemnitate“, data actului, chiar între părțile contractante nu face deplină dovadă de cât dacă este stabilită conform art. 1182 cod. civil.

2. Statul beneficiar al dreptului de preemțiune asupra imobilelor cumpărate de la Casa Rurală de împroprietărire, este terțiu față de actul de vânzare prin care cel împroprietărit înstrăinează lo-ul său.

3. În spiritul legii agrare din 18 Martie 1925, obligativitatea facerii actului de înstrăinare în formă autentică este impusă numai în vederea exercitării dreptului de preemțiune al statului, dispozițiile acestei legi aplicându-se în mod restrictiv, astfel că atunci când Statul nu-și poate exercita dreptul de preemțiune, obligativitatea facerii actului de înstrăinare în formele prevăzute de legea agrară numai are nici o aplicațiune.

4. Donațiunile deghizate în forma unui act de vânzare intervenit între ascendent și descendent (art. 845 cod. civ.) nu sunt supuse restricțiilor de formă prevăzute de art. 813 cod. civil nici celor impuse de legea agrară din 13 Martie 1925, valabilitatea lor fiind independentă de existența actului autentic.

No. 1094. — Admis apelul făcut de către Const. Călin în contra Cărții de judecată cu No. 1 din 3 Ianuarie 1927 a jud. ocol Vidra în proces cu Sîța Ion Dobre și alții.

S'au ascultat D-nii avocați Negrișanu pentru apelant și G. A. Lapaciu pentru intimăți

Tribunalul,

Având în vedere că prin petițiunea înregistrată la Judecătoria Ocolului Vidra sub Nr. 8936 din 29 Iulie 1916, Sîța Ion Dobre, Constantina Tache Cristea Radu și Dumitra Dumitru Matache Nicolau, cu autorizația soților lor și în calitate de moștenitoare directe și sezinare ale defuntului Păun Călin, cheamă în judecată pe fratele lor Constantin Călin Păun pentru a se vedea pronunțată „inexistența legală“ a actului sub semnătură privată înregistrat la Administrația

Financiară sub Nr. 14.085 din 3 Februarie 1926 transisris la Tribunalul Ilfov Secția Notariat sub Nr. 1507 din 5 Febr. 1926 prin care act pârâtu Constantin Păun Călin, cumpărase dela părintele său 10 pogoane teren arabil, situat în comuna Dobreni Campurelu Jud. Ilfov,

Că această „inexistență legală” reclamanții o întemeiază pe dispozițiunile legii din 18 Martie 1925 și a regulamentului același legi publicat în Monitorul Oficial Nr. 85 din 15 Aprilie 1925, care prevăd obligativitatea facerii tuturor înstrăinărilor de ori ce fel purtând asupra bunurilor rurale în formă autentică și cu respectarea dreptului de preemțiune al Statului.

Că, Judecătorul de Ocol prin cartea sa de judecată Nr. 1 din 3 Ianuarie 1927 a admis acțiunea reclamantelor declarând nul actul de vânzare, sub semnătură privată, vizat de Administrația Financiară în ziua de 3 Febr. 1926 sub recipisa Nr. 14085/926 și transcris la Trib. Ilfov Secția de Notar, sub Nr. 1507 din 5 Febr. 1926 prin care defunctul Păun Călin din comuna Dobreni-Campurelu Jud. Ilfov, vinde lui Constantin Păun Călin Dinu 10 pogoane teren arabil situat în comuna Dobreni-Campurelu Ilfov, teren ce-l avea cumpărat dela Casa Rurală cu actul de vânzare autenticat la Nr. 5028 din 1915 și care forma lotul Nr. 41.

Că, în contra sus zisei cărți de judecată, se introduce apel de către pârâtu Constantin Păun Călin prin petițiunea înregistrată la Nr. 988 din 12 Ianuarie 1927.

Având în vedere actele din dosar, motivele din cartea de judecată, concluziunile orale și scrise ale părților precum și conluziunile lor scrise depuse la prima instanță, la care s'au referit părțile și în apel.

Având în vedere că se prezintă două acte sub semnătură privată, din care unul redactat de către părți se vede înregistrat la Administrația Financiară a Capitalei sub Nr. 14085 din 3 Febr. 1926, deci după moartea lui Păun Călin Dinu care a avut loc în ziua de 27 Decembrie 1925, iar al doilea act neînregistrat la nici o autoritate publică poartă data de 1 Martie 1925, dată ce se vede a fi scrisă de aceeași mână care a pus și semnătura: „Constantin C. P. Dinu”.

Că, se discută azi valoarea datei unui act sub semnătură privată, față de dispozițiile categorice ale legii Agrare și că Judecătorul de Ocol a înlăturat data de 1 Martie 1925; că admitându-se ca bună data indicată de părți în actele srb semnătură privată, s'ar ajunge prin antidatare a se eluda dispozițiunile categorice ale legii din 13 Martie 1925.

Considerând că dacă actele sub semnătură privată fac între părțile contractante și ai lor „ayant cause” probă deplină în justiție în ce privește conținutul lor, nu se poate susține același lucru în ce privește data, dată de părți actului, care între contractanți face dovadă numai până la proba contrarie, iar față de terți numai în cazul când actul a căpătat dată certă în conformitate cu dispozițiunile articolului 1182 cod. civil.

Că însă atunci când o lege de ordine publică impune anumite obligațiuni de formă pentru valabilitatea unui act de nerespectarea formelor atrage după sine nulitatea actului, însă nu în favoarea părților contractante ci în favoarea unui terțiu — în speță statul — părțile nemai putând transige asupra formei actului care este cerut „ad solemnitatem”, data chiar între părțile contractante nu mai face deplină do-

vădă decât dacă este stabilită în modul prescris de art. 1182 cod. civil.

Că acest mod de a vedea este în concordanță și cu faptul că nulitatea deși poate fi cerută de ori care din părțile contractante, este decretată în favoarea statului care în ori ce caz este terț față de actul intervenit între părți.

Că a prevede altfel ar însemna să permitem părților ca prin antidatare să se sustragă dela îndeplinirea formalităților, riguros impusă lor printr'o lege cu caracter de ordine publică.

Că deci din acest punct de vedere bine judele de Ocol a înlăturat data de 1 Martie 1925 de pe un act sub semnătură privată, actul neputând avea data certă din punctul de vedere al legii agrare decât dela 27 Decembrie 1925, data morței vânzătorului Păun Călin.

Considerând că art. III. din legea și regulamentul legii Agrare prevede că actele de înstreinare de orice fel, nefăcute în formă autentică sunt nule, urmând a se pronunța deposedarea în favoarea Statului.

Că, însă, față de această situațiune, Tribunalul din oficiu a pus în discuțiunea părților chestiunea de a se ști care este natura juridică a actului în raport cu dispozițiunile art. 845 cod. civil, și care ar fi consecințele acestei situațiuni în cadrul legii Agrare din 1925.

Având în vedere că Păun Călin Dinu vinde fiului său Coestantin Păun C. Dinu un teren de 10 pogoane situate în comuna Dobreni Campurelu, jud. Ilfov, și că calitatea părților contractante de tată și fiu nu se contestă de părțile azi în proces.

Că această vânzare s'a făcut cu rezerva de uzufruct în favoarea părintelui vânzător.

Având în vedere că conform art. 845 cod. civil înstrăinările făcute unui succesibil în linie dreaptă cu sarcina unei rendite viagere, sau cu o rezervă de uzufruct sunt socotite ca făcute în porțiunea disponibilă.

Că de aci rezultă implicit că astfel de acte sunt supuse reducțiunei în caz când vor întrece cotatea disponibilă.

Că, însă, posibilitatea obținerii reducțiunei unui act de vânzare implică necesarmente nerecunoașterea caracterului de act cu titlu oneros unui asemenea act de vânzare și deci implicit rezultă că legiuitorul a vrut să privească astfel de acte ca acte de donațiuni deghizate sub forma unei vânzări, întreaga jurisprudență și doctrină fiind de acord asupra acestei întrepătări date art. 845 cod. civ. (Planiol, ed. 5 tom. 3. No. 3089).

Că, astfel fiind, Tribunalul consideră actul de vânzare intervenit între Păun Calin Dinu și fiul său Constantin Păun Călin Dinu, act făcut cu rezerva de uzufruct în favoarea celui dintâi, — ca un act de donațiune deghizată.

Că, însă, urmează a se examina consecința acestui mod de a vedea în cadrul legii agrare din 1925.

Având în vedere că legea din 13 Martie 1925 prevede în favoarea Statului un drept de preemțiune în caz de înstrăinarea loturilor provenite din improprietărire, și pentru a da puțință Casei Centrale a împroprietăririi să-și exercite drepturile ce-i sânt acordate prin lege, impune sub sancțiunea nulității obligația facerii tuturor actelor de înstrăinare, de orice natură, în formă autentică.

Că, însă, art. 7 din regulamentul aceleiași legi, care completează dispozițiunile sumare ale legii, arată că donațiunile și înstrăinările făcute de ascendenți

descendenților nu sunt supuse dreptului de preemțiune al Statului.

Că acest text nu este în contradicție cu nici o dispozițiune a legii din 13 Martie 1925, legea vorbind în mod generic, iar Regulamentul, a cărui menire este să completeze legea, precizând detaliile stabilite de aplicare.

Că un text din regulament urmează a se înlătura numai atunci când ar fi în contradicție cu dispozițiunile sau chiar cu spiritul legii.

Că, însă, în speță regulamentul nefăcând decât să explice, complectând dispozițiunile legii, este cazul a se face în cauză aplicarea art. 7 din regulamentul din 15 Aprilie 1925.

Considerând însă că în spiritul legii Agrare din 1925 obligativitatea facerii actului de înstrăinare în forma autentică este impusă numai în vederea exercitărei dreptului de preemțiune al Statului și că această lege fiind o lege excepțională și derogatorie dela dreptul comun, dispozițiunile ei se aplică în mod restrictiv.

Că astfel fiind, ori de câte ori legiuitorul printr'o lege specială a impus anumite condițiuni de formă derogatorie de la dreptul comun, aceste condițiuni sânt necesare pentru validitatea actului numai în măsura în care ele corespund scopului urmărit de legiuitor, că însă, ori de câte ori rațiunea pentru care legiuitorul a impus aceste condițiuni cade, reintrăm în dreptul comun.

Că, însă, din momentul ce Statul nu-și poate exercita în speță dreptul de preemțiune, însăși obligativitatea facerii actului de înstrăinare în formele prevăzute de legea Agrară nu mai are nici o aplicațiune, asemenea acte — donațiuni și înzestrări făcute de ascendenți descendenților, — urmând a fi făcute conform principiilor care guvernează codul civil.

Că este necontestat că sub regimul dreptului civil înstrăinările în general se pot face în forma unor acte sub semnătura privată.

Că, însă, în speță se pune chestiunea dacă Tribunalul contatând că este vorba de o donațiune deghizată, este cazul a se face aplicațiunea din art. 813 cod. civil.

Considerând că, în ce privește donațiunile, ele trebuiesc făcute în forma autentică și că această formalitate este cerută „ad solemnitatem“.

Că însă legiuirea noastră — afară de mici excepțiuni — nu este o legislațiune formalistă și că deci cerința unor anumite forme solemne pentru existența valabilă a unei convențiuni fiind o excepțiune se va interpreta în mod restrictiv.

Că doctrină este de acord în a arăta că necesitatea formei autentice este cerută numai când donațiunea se face în formele solemne ale unui contract de donațiune, dar că acest lucru nu se mai cere atunci când donațiunea îmbracă forma altui contract.

Că în acest din urmă caz, dacă pentru valabilitatea donațiunei deghizate se cer evident existența tuturor condițiunilor de fond necesare unei donațiuni, în ce privește forma exterioară a actului ea va fi aceea a actului aparent intervenit între părți.

Că astfel fiind, donațiunile deghizate sub forma unor contracte cu titlu oneros vor îmbrăca forma exterioară cerută de lege pentru valabilitatea acelor contracte (vezi și Aubry et Rau, V. IX pag. 584).

Că aceasta rezultă și mai mult din chiar faptul legiuitorului, care prevăzând alte forme de donațiuni

le-a scutit în mod expres de obligația faceri lor în formă autentică (exemplu art. 1642 cod. civil).

Că, deci, donațiunile deghizate în forma unui contract de vânzare intervenit între părinți și copii nu sunt supuse nici restricțiunilor de formă prevăzute de art. 813 cod. civ. nici celor impuse de legea agrară din 13 Martie 1925, valabilitatea lor fiind independentă de existența actului autentic, rămânând părților dacă vor susține că aceste donațiuni le-au atacat rezerva, dreptul să valorifice în instanța competentă pretențiunile lor.

Că astfel fiind, apelul făcut este fondat și urmează să fie admis ca atare și în consecință a se respinge acțiunea intentată la prima instanță.

Pentru aceste motive, admite,

Semnați: S. Costinescu, Al. Tzigara-Samurcaș

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

Otelier. — *Responsabilitate.* — *Furt.* — *Cheie lăsată la biuro.* — *Lipsă de supraveghere.*

Când locatarul unei camere mobilată a lăsat la eșirea sa din cameră cheia la biroul otelului, furtul comis în această cameră, în lipsă de probă contrară, trebuie a fi atribuit unei lipse de supraveghere din partea locatorului care urmează a fi ținut să suporte consecințele neglijenței sale și să repare prejudiciul suferit de locatar din faptil acestui furt.

Trib. com. Seine, 23 Sept. 1927. Gez. Pal. 2 Nov. 1927

* * *

Automobil. — *Lucru periculos.* — *Persoană transportată.* — *Aplicarea art. 1384 c. civ. fr. (art. 1000 r.)*

Prezumția de culpă stabilită de art. 1384 al. 1 c. civ. fr. în contra aceluia care are în paza sa lucrul mobil care a cauzat altuia o pagubă, nu poate fi distrusă decât prin proba unui caz fortuit sau de forță majoră sau unei cauze străine care nu-i poate fi imputabilă; nu este de ajuns a proba că nu a comis nici o greșeală și că cauza faptului dăunător a rămas necunoscută.

Pentru aplicarea presumpției ce edictează, legea nu distinge dacă lucrul care a cauzat dauna era sau nu acționat de mâna omului; este deajuns să fie vorba de un lucru supus necesității unei paze din cauza pericolelor la care poate expune pe un altul.

Astfel prezumția de culpă se aplică conductorului unui automobil, când trăsura capotând a ocasionat rănirea mortală a unei persoane care a luat loc în compania conductorului.

Cas. civ. fa. 26 Oct. 1927. Gaz. Pal. 20-21 Nov. 1927

Donațiune.

* * *

Revocare. — *Ingratitudine.* — *Femea măritată.* — *Injurii grave față de soțul donator.* — *Ușurința femeii.*

Judecătorii fondului uzează de puterea lor de apreciere pronunțând revocarea unei donațiuni consimțită de un bărbat femeii sale, când constată că bărbatul care a luat de soție la 50 de ani o femeie mult mai tânără decât dânsul consimțindu-i o donațiune importantă, n'a întârziat să se alarmeze de atitudinea aceștia față de un terțiu și a sfârșit prin a-i surprinde între patru ochii sub un nume fals într'un apartament închiriat pentru a le servi de adăpost pentru întâlniri galante.

Cas. fr. 19 Oct. 1927. Gaz. Pol. 6-7 Nov. 1927